

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 88/07-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. júla 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti A., spol. s r. o., Š., zastúpenej advokátom Mgr. P. N., L., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obdo 29/2005 z 22. novembra 2006 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Obdo 32/2005 z 13. decembra 2006, takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky uzneseniami sp. zn. 5 Obdo 29/2005 z 22. novembra 2006 a sp. zn. 6 Obdo 32/2005 z 13. decembra 2006 p o r u š i l základné právo obchodnej spoločnosti A., spol. s r. o., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obdo 29/2005 z 22. novembra 2006 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

3. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Obdo 32/2005 z 13. decembra 2006 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý u h r a d i ť o b c h o d n e j s p o l o č n o s t i A., s p o l. s r. o., t r o v y p r á v n e h o z a s t ŕ u p e n i a v s u m e 7 4 9 2, 2 4 S k (s l o v o m s e d e m t i s i c š t y r i s t o d e v ä t' d e s i a t d v a s l o v e n s k ý c h k o r ũ n a d v a d s a ť š t y r i h a l i e r o v) n a ú č e t j e j p r á v n e h o z á s t u p c u M g r. P. N., L., d o d v o c h m e s i a c o v o d p r á v o p l a t n o s t i t o h t o n á l e z u.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. IV. ÚS 88/07 z 3. mája 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti A., spol. s r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Obdo 29/2005 z 22. novembra 2006 a sp. zn. 6 Obdo 32/2005 z 13. decembra 2006.

Podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd prerokoval túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak najvyšší súd vo svojom vyjadrení z 15. júna 2007, ako aj sťažovateľka v podaní z 28. júna 2007 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd preto pri svojom rozhodovaní vychádzal z obsahu sťažnosti, z písomných vyjadrení a z listinných dôkazov.

Z podanej sťažnosti vyplýva, že:

„Rozsudkom Krajského súdu v Nitre pod č. k. 15 Cob 119/2004-47 zo dňa 24. 6. 2004 boli potvrdené rozsudky Okresného súdu Nové Zámky pod č. k. 14 Cb 12/04-23 zo dňa 9. 3. 2004, č. k. 14 Cb 191/03-20 zo dňa 19. 2. 2004, č. k. 15 Cb 179/03-21 zo dňa 1. 3. 2004, č. k. 14 Cb 179/03-22 zo dňa 12. 2. 2004, č. k. 15 Cb 88/02-26 zo dňa 25. 2. 2004, č. k. 15 Cb 90/02-25 zo dňa 1. 3. 2004, č. k. 15 Cb 182/03-21 zo dňa 1. 3. 2004 a č. k. 15 Cb 84/02-23 zo dňa 25. 2. 2004 o zamietnutí žalôb a sťažovateľ bol zaviazaný zaplatiť Všeobecnej zdravotnej poisťovni náhradu trov odvolacieho konania vo výške 15.075,- Sk.

V konaniach vedených na Okresnom súde Nové Zámky sťažovateľ sa domáhal voči Všeobecnej zdravotnej poisťovni zaplata súp 3 917,40 Sk, 2 569,99 Sk, 5 664,86 Sk, 41.655,64 Sk, 3 468,40 Sk, 12.366,15 Sk, 40.826,36 Sk a 2 246,40 Sk, spolu 112.715,20 Sk. Sťažovateľ svoj nárok právne kvalifikoval ako poplatok z omeškania podľa § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. účinného do 31. 5. 2003. Okresný súd Nové Zámky v citovaných veciach žaloby zamietol a svoje rozhodnutia odôvodnil tým, že sťažovateľovi nevzniklo právo na poplatok z omeškania podľa § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z., pretože medzi ním a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou nebola uzavretá zmluva o poskytovaní zdravotnej starostlivosti podľa § 38 ods. 1 zákona č. 273/1994 Z. z. Sťažovateľ rozsudky Okresného súdu Nové Zámky napadol odvolaním. Krajský súd v Nitre po spojení vecí o odvolaniach sťažovateľa o zaplataenie 112.715,20 Sk pod sp. zn. 15 Cob 119/2004 rozhodol tak, že napadnuté rozsudky potvrdil a stotožnil sa s právnym názorom Okresného súdu Nové Zámky. Krajský súd navyše zaujal právny názor, že nemôže priznať sťažovateľovi úroky z omeškania, pretože tieto si sťažovateľ neuplatnil v žalobe a ani v priebehu konania návrhom na jej zmenu podľa § 95 OSP a pre zmenu právnej kvalifikácie je potrebná zmena žaloby, čo však môže urobiť len sťažovateľ a nie súd.

Krajský súd v Nitre v súlade s § 238 ods. 3 písm. a) OSP proti svojmu rozsudku pripustil dovolanie a v odôvodnení rozsudku vymedzil dovolaciu otázku z hľadiska procesného práva, či nárok tak, ako si ho uplatnil sťažovateľ v žalobe (definovaním, že si uplatňuje poplatok z omeškania mimo petitu) je pre súd záväzný i z hľadiska charakteru majetkovej sankcie alebo či ide výlučne o otázku právnej kvalifikácie, ktorú je povinný vykonať výlučne súd.

Rozsudok Krajského súdu v Nitre o zaplatenie 112.715,20 Sk pod č. k. 15 Cob 119/2004-47 zo dňa 24. 6. 2004 sťažovateľ napadol dovolaním. Najvyšší súd Slovenskej republiky ôsmimi uzneseniami sp. zn. 4 Obdo 38/2004 zo dňa 7. 9. 2005, 3 Obdo 31/2005 zo dňa 28. 6. 2006, 3 Obdo 30/2005-56 zo dňa 28. 6. 2006, 4 Obdo 31/2005 zo dňa 28. 6. 2006, 1 Obdo 32/2005 zo dňa 28. 6. 2006, 2 Obdo 32/2005 zo dňa 27. 9. 2006, 5 Obdo 29/2005 zo dňa 22. 11. 2006 a 6 Obdo 32/2005 zo dňa 13. 12. 2006 o tom istom dovolaní osemkrát rozhodol tak, že dovolanie osemkrát odmietol s odôvodnením, že v konaniach vedených na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 14 Cb 12/04 suma 5664,86 Sk, sp. zn. 15 Cb 179/03 suma 1892,- Sk, sp. zn. 15 Cb 90/02 suma 12.366,15 Sk, sp. zn. 15 Cb 84/02 suma 1836,- Sk, sp. zn. 14 Cb 179/03 suma 3917,40 Sk, sp. zn. 15 Cb 182/03 suma 40.826,36 Sk, sp. zn. 5 Obdo 29/2005 suma 2569,99 Sk a sp. zn. 6 Obdo 32/2005 suma 41.655,64 Sk neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, preto podľa § 238 ods. 5 OSP dovolanie nie prípustné.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. 5 Obdo 29/2005 zo dňa 22. 11. 2006 bolo doručené právnemu zástupcovi sťažovateľa dňa 27. 12. 2006.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. 6 Obdo 32/2005 zo dňa 13. 12. 2006 bolo doručené právnemu zástupcovi sťažovateľa dňa 31. 1. 2007.“

Sťažovateľka poukazuje na to, že v danom prípade napadla dovolaním právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sume 112 715,20 Sk, a nie o peňažnom plnení v sume 2 569,99 Sk a 41 655,64 Sk tak ako to uvádza najvyšší súd vo svojich uzneseniach. Aj v záhlaví rozsudku Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) pod č. k. 15 Cob 119/2004-47 z 24. júna 2004 je uvedená suma 112 715,20 Sk a nie jednotlivo sumy 2 569,99 Sk a 41 655,64 Sk.

V sťažnosti sťažovateľka ďalej uvádza:

„V záujme hospodárnosti konania Krajský súd v Nitre vo veci pod sp. zn. 15 Cob 119/2004 v súlade s § 112 ods. 1 OSP na pojednávaní dňa 24. 6. 2004 spojil na spoločné konanie veci pod sp. zn. 15 Cob 123/2004 o zaplatenie 3 917,40 Sk, sp. zn. 15 Cob 124/2004 o zaplatenie 2 569,99 Sk, sp. zn. 15 Cob 119/2004 o zaplatenie 5 664,86 Sk, sp. zn. 15 Cob 121/2004 o zaplatenie 41.655,64 Sk, sp. zn. 15 Cob 122/2004

o zaplataenie 3 468,40 Sk, sp. zn. 15 Cob 126/2004 o zaplataenie 12.366,15 Sk, sp. zn. 15 Cob 130/2004 o zaplataenie 40.826,36 Sk a sp. zn. 15 Cob 135/2004 o zaplataenie 2 246,40 Sk, ktoré sa u neho začali a týkali sa tých istých účastníkov. Po spojení vecí vedúcim spisom sa stal spis Krajského súdu v Nitre pod sp. zn. 15 Cob 119/2004, ktorý podľa spisovej značky zodpovedá spisu Okresného súdu Nové Zámky pod sp. zn. 14 Cb 12/04. (...)

*Najvyšší súd tým, že dovolanie sťažovateľa odmietol, hoci pre odmietnutie nebol dôvod, pretože dovolanie smerovalo proti rozsudku odvolacieho súdu o peňažnom plnení vo výške 112.715,20 Sk, ktoré prevyšovalo desaťnásobok minimálnej mzdy (10*4920,- Sk = 49.200,- Sk resp. 10*5570,- Sk = 55.700,- Sk podľa napadnutých uznesení najvyššieho súdu), vyvolal stav denegatio iustitiae, ktorý je z ústavnoprávneho hľadiska neospravedlňiteľný. (...)*

Ak po spojení vecí predmetom odvolacieho konania sa stalo peňažné plnenie prevyšujúce desaťnásobok minimálnej mzdy, nemôže byť dovolanie odmietnuté s poukazom na § 238 ods. 5 OSP. Krajský súd v Nitre v čase vyhlásenia rozsudku dňa 24. 6. 2004 vo veci pod sp. zn. 15 Cob 119/2004 vedel, že jednotlivé peňažné plnenia pred spojením vecí neprevyšujú desaťnásobok minimálnej mzdy, napriek tomu proti svojmu rozsudku pripustil dovolanie. Najvyšší súd odmietnutím dovolania spochybnil zásadu, že Krajský súd v Nitre právo (Občiansky súdny poriadok) pozná a vie ho aj aplikovať.“

Ďalej sa sťažovateľka odvoláva na rozsudky najvyššieho súdu sp. zn. 7 Obdo 37/2004 z 9. decembra 2004, sp. zn. 7 Obdo 38/2004 zo 16. júna 2005 a sp. zn. 7 Obdo 39/2004 zo 16. júna 2005, ktorými najvyšší súd za toho istého skutkového a právneho stavu medzi tými istými účastníkmi konania rozhodol v merite vecí o dovolaniach a ani v jednom prípade ich neodmietol, pretože po spojení vecí peňažné plnenia na odvolacom súde prevyšovali desaťnásobok minimálnej mzdy.

Podľa názoru sťažovateľky:

„Rozpornosť rozhodovacej praxe všeobecných súdov je nežiadúca. Jej zjednocovanie je predovšetkým vec všeobecných súdov samotných. Predvídateľnosť výsledku súdneho rozhodovania garantuje právnu istotu a zabezpečuje všeobecnú dôveru v právo. Medzi

princípy právneho štátu patrí medzi inými aj právna istota, ktorá spočíva v tom, že konanie štátnych orgánov a najmä súdov v rámci istých hraníc musí byť predvídateľná a súčasne kalkulovateľná. Ak na skutkovo a právne totožné prípady medzi tými istými účastníkmi konania najvyšší súd zaujme rozdielne právne stanovisko, právna istota fyzických a právnických osôb v právny poriadok bude spochybnená a dôjde k porušeniu princípov právneho štátu. Ústavný súd síce nie je zjednocovateľom judikatúry všeobecných súdov, v rámci ochrany ústavnosti je však jeho úlohou, aby všeobecné súdy neposudzovali tie isté prípady zásadne rozdielne, pretože rozdielnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu dochádza k porušeniu princípu rovnosti na spravodlivý proces ako i princípu právnej istoty. Ak je spravodlivosť slepá, nemôže záležať výsledok sporu na tom, u ktorého senátu najvyššieho súdu prípad skončí.“

Sťažovateľka napokon upriamuje pozornosť na nález ústavného súdu vo veci sp. zn. PL. ÚS 15/98 a poukazuje v ňom na vyslovený právny názor, podľa ktorého „Keď právnu normu - ustanovenie § 238 ods. 5 OSP možno vysvetľovať dvoma spôsobmi, pričom jeden výklad je v súlade s ústavou a medzinárodnými dohovormi podľa čl. 11 ústavy a druhý výklad je s nimi v nesúlade, nejestvuje ústavný dôvod na zrušenie takej právnej normy. Všetky štátne orgány vrátane všeobecných súdov majú vtedy Ústavou Slovenskej republiky určenú povinnosť uplatňovať právnu normu v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy“.

Sťažovateľka požaduje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie uvedených článkov ústavy uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 29/2005 z 22. novembra 2006, ako aj uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obdo 32/2005 z 13. decembra 2006 s tým, aby boli tieto uznesenia zrušené a veci vrátené najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Napokon požaduje aj úhradu trov konania.

Z vyjadrenia predsedu najvyššieho súdu z 15. júna 2007 (predseda najvyššieho súdu poukázal na to, že obdobné vyjadrenie podal vo veci sp. zn. IV. ÚS 14/07), ktoré bolo ústavnému súdu doručené 25. júna 2007, vyplýva, že najvyšší súd považuje sťažnosť za neopodstatnenú na základe nasledovných argumentov:

«Sťažnosť smeruje proti dovolacím rozhodnutiam, ktorými Najvyšší súd Slovenskej

republiky rozhodoval o dovolaní proti rozhodnutiu Krajského súdu v Nitre z 24. júna 2004 č. k. 15 Cob 119/2004-47 ktorým odvolací súd, po spojení viacerých vecí v odvolacom konaní, rozhodoval o odvolaní proti rozhodnutiam Okresného súdu v Nových Zámkoch. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné (§ 238 ods. 5 O. s. p.) pretože predmet konania neprevyšoval desaťnásobok minimálnej mzdy, ktorá bola ku dňu začatia konania stanovená nariadením vlády Slovenskej republiky č. 514/2002 Z. z. stanovená na 5 570 Sk.

Pri zvažovaní, či je dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu prípustné bolo potrebné vyriešiť otázku, či v prípade, že odvolací súd spojí konanie o viacerých veciach na spoločné prejednanie podľa § 112 O. s. p. má byť z pohľadu § 238 ods. 5 O. s. p. považovaný za predmet odvolacieho rozhodnutia súčet peňažných plnení predmetov všetkých spojených vecí, alebo má byť hodnotený samostatne pre každú spojenú vec. Dovolací súd v napadnutých rozhodnutiach, i keď sa uvedeným problémom v odôvodnení rozhodnutí bližšie nezaoberá, zrejme vychádzal z názoru, že aj po spojení vecí treba vychádzať samostatne z predmetu každej spojenej veci.

Spojenie vecí podľa § 112 ods. 1 O. s. p., je technickým opatrením súdu sledujúcim jedine hospodárnosť konania. Spojenie nemá vplyv na procesné práva účastníkov a nemení sa nim ich postavenie. Nemení sa nim ani predmet konania v jednotlivých spojených veciach ani ich charakter. Spojenie je viac-menej náhodilou skutočnosťou závislou na subjektívnom posúdení sudcu o vhodnosti spojenia ale často aj na iných skutočnostiach, ktorých náhodilosť je ešte výraznejšia. Pri predkladaní väčšieho počtu vecí, pri ktorých spojenie prichádza do úvahy, najmä vecí rovnakých účastníkov a rovnakého typu, ako je tomu v predmetnej veci, často záleží len na čase ich predloženia, počte vecí naraz predkladaných, pridelenia do jednotlivých senátov a od toho koľko a ktoré veci sa spoja na spoločné prejednanie. Dá sa to dobre ilustrovať na osude viacerých vecí rovnakých účastníkov a rovnakého druhu ako v predmetnej veci (podľa zberných spisov NS SR). V predmetnej veci bolo na spoločné prejednanie spojených osem vecí, ktoré prejednal odvolací senát 15 Cob 24. júna 2004. Ten istý senát prejednal 14. júla 2004 iný „balík“ trinástich spojených rovnakých vecí. Iný senát 26 Cob 6. júla 2004 prejednal v spojenom konaní štrnásť takýchto spojených vecí, ale aj jednu takúto vec samostatne. Je zrejmé, že záležalo naozaj len na náhode koľko vecí sa spojí na spoločné prejednanie a ktoré veci

sa do ktorého „balíka“, dostanú. Spájaním vecí na spoločné prejednanie podľa sumy, ktorá je ich predmetom, by tak bolo možné bez toho, aby to mohli účastníci ovplyvniť, regulovať, aby súhrnná hodnota predmetu odvolacieho konania dosiahla alebo naopak nedosiahla hranicu, ktorá už zakladá prípustnosť dovolania. Prípustnosť dovolania však musí byť založená na jednoznačných a vopred presne určených pravidlách. Ako z uvedeného vyplýva, nemôže byť závislá na tak nejstej a náhodilej skutočnosti akou je spojenie vecí resp. skutočnostiach, ktoré môžu k spojeniu vecí viesť (napr. či sa v určitom časovom období na súde vyskytne jedna alebo viacej rovnakých vecí). Napokon aj po spojení vecí odvolacím súdom sú to stále tie isté veci a predmetom preskúmania a rozhodnutia odvolacieho súdu sú tie isté napadnuté rozhodnutia súdu prvého stupňa. Z uvedeného pohľadu je rozhodnutie odvolacieho súdu v spojených veciach len súhrnom odvolacích rozhodnutí o každom z napadnutých rozhodnutí. Domnievam sa preto, že prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu, proti ktorému inak dovolanie nieje prípustné, nemôže byť založená len tým, že vec bude spojená s inou (inými) vecami.»

Na základe uvedenej argumentácie predseda najvyššieho súdu navrhuje, aby ústavný súd sťažnosť sťažovateľky zamietol.

Právny zástupca sťažovateľky vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 3. júla 2007 okrem udelenia súhlasu na upustenie od ústneho pojednávania a vyčíslenia trov konania neuviedol žiadne nové argumenty ani skutočnosti, ktoré by ústavný súd bral do úvahy pri rozhodovaní vo veci samej.

V odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 29/2005 z 22. novembra 2006 sa okrem iného uvádza (obdobne aj v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obdo 32/2005 z 13. decembra 2006):

„Podľa § 238 ods. 5 O. s. p. dovolanie nieje prípustné vo veciach, v ktorých bolo napadnuté právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšujúcom v obchodných veciach desaťnásobok minimálnej mzdy. Na určenie minimálnej mzdy je rozhodujúci deň podania návrhu na prvostupňovom súde.

Konanie v predmetnej veci začalo na súde prvého stupňa dňa 17. apríla 2002.

Nariadením vlády Slovenskej republiky č. 411/2001 Z. z. bola s účinnosťou od 1. októbra 2001 stanovená výška minimálnej mzdy sumou 4 920 Sk. Žalobca podal dovolanie proti rozsudku odvolacieho, súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa v konaní o zaplatenie sumy 2 569,99 Sk. Keďže dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu sa týka peňažného plnenia, neprevyšujúceho desaťnásobok minimálnej mzdy, nie je dovolanie v predmetnej veci prípustné. Vady konania, majúce za následok prípustnosť dovolania podľa § 237 O. s. p. dovolací súd nezistil.

Odvolací súd rozhodol o viacerých veciach s obdobnou problematikou, ktoré spojil na spoločné prejednanie podľa § 112 O. s. p., v dôsledku čoho dovolateľ ako predmet dovolacieho konania označil súčet peňažných plnení požadovaných v spojených veciach.

Dovolací súd vychádzal z názoru, že aj po spojení vecí je potrebné vychádzať z hodnoty jednotlivých spojených vecí a nie zo súčtu ich predmetu, keďže spojenie vecí je potrebné považovať za opatrenie, ktorého účelom je zabezpečenie hospodárnosti konania. Spojenie vecí však nemá vplyv na procesné práva účastníkov a nemení sa nimi ani ich postavenie. Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu, proti ktorému inak dovolanie nie je prípustné, preto nemôže byť založená len tým, že prejednávacia vec bude spojená s inými vecami.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu s poukazom na ustanovenie § 243b ods. 4 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) O. s. p. odmietol.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o súdnej (...) ochrane ustanoví zákon.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Základným dôvodom odmietnutia dovolania bola podľa odôvodnenia označených uznesení najvyššieho súdu skutočnosť, že dovolaním napadnuté rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 15 Cob 119/2004 z 24. júna 2004 sa týkalo peňažných plnení neprevyšujúcich

desaťnásobok minimálnej mzdy, a preto podľa § 238 ods. 5 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) nebolo dovolanie v danej veci prípustné.

Aj keď najvyšší súd rozhodol o odmietnutí dovolania sťažovateľky v súlade s označeným ustanovením Občianskeho súdneho poriadku, t. j. z dôvodu, že smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému nie je tento mimoriadny opravný prostriedok prípustný, podľa názoru ústavného súdu tieto jeho rozhodnutia nie sú dostatočne odôvodnené. Bolo povinnosťou najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, aby sa náležite vyrovnal s tým, že sťažovateľka napadla dovolaním rozhodnutie odvolacieho súdu v právnej veci o zaplatenie sumy 112 715,20 Sk (čo nepochybne vyplýva aj zo záhlavia dovolaním napadnutého rozhodnutia). Najvyšší súd však na túto skutočnosť v odôvodnení svojho rozhodnutia bez akéhokoľvek zdôvodnenia nevzal zreteľ a svoju argumentáciu oprel výlučne o tvrdenie, že predmetom dovolaním napadnutého konania bolo iba zaplatenie sumy 2 569,99 Sk a 41 655,64 Sk, teda len dvoch z pôvodne samostatných nárokov jednotlivu uplatených sťažovateľkou osobitnými (ôsmimi) žalobami, pričom tieto veci boli v súlade s § 112 ods. 1 OSP na pojednávaní konanom 24. júna 2004 krajským súdom spojené na spoločné konanie vedené pod sp. zn. 15 Cob 119/2004.

Ako sa uvádza v už citovanom vyjadrení predsedu najvyššieho súdu, „*Pri zvažovaní, či je dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu prípustné bolo potrebné vyriešiť otázku, či v prípade, že odvolací súd spojí konanie o viacerých veciach na spoločné prejednanie podľa § 112 o. s. p. má byť z pohľadu § 238 ods. 5 O. s. p. považovaný za predmet odvolacieho rozhodnutia súčet peňažných plnení predmetov všetkých spojených vecí, alebo má byť hodnotený samostatne pre každú spojenú vec*“.

Pretože odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 29/2005 z 22. novembra 2006, ako aj uznesenie sp. zn. 6 Obdo 32/2005 z 13. decembra 2006 takéto závery neobsahovali (najvyšší súd sa uvedeným problémom v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nezaoberal), možno konštatovať, že najvyšší súd sa v danom prípade dostatočne neriadil ustanoveniami § 167 ods. 2 v spojení s § 157 ods. 2 OSP, a v nadväznosti na to je možné uzavrieť, že uvedené uznesenia nemajú dostatočné

a objektívne (presvedčivé) odôvodnenie, ktoré je podstatnou náležitosťou každého súdneho rozhodnutia.

Riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné. Podľa názoru ústavného súdu však predmetné rozhodnutie uvedené atribúty nespĺňa.

Ako už bolo uvedené, sťažovateľka v sťažnosti poukázala aj na rozsudky najvyššieho súdu sp. zn. 7 Obdo 37/2004 z 9. decembra 2004, sp. zn. 7 Obdo 38/2004 zo 16. júna 2005 a sp. zn. 7 Obdo 39/2004 zo 16. júna 2005, ktorými najvyšší súd za toho istého skutkového i právneho stavu medzi tými istými účastníkmi konania rozhodol v merite veci o dovolaniach a ani v jednom prípade tieto dovolania neodmietol, pretože po spojení vecí peňažné plnenia na odvolacom súde prevyšovali desaťnásobok minimálnej mzdy. V spojitosti s tým sťažovateľka vyslovila názor, že „... rozdielnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu dochádza k porušeniu princípu rovnosti na spravodlivý proces ako i princípu právnej istoty“.

K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty [(čl. 1 ods. 1 ústavy), napr. PL. ÚS 36/95], ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva.

Súčasťou uvedeného princípu je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. m. m. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99), teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované.

Za diskriminačný možno považovať taký postup, ktorý rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom ho nemožno objektívne a rozumne odôvodniť (mutatis mutandis PL. ÚS 21/00 a PL. ÚS 6/04).

So zreteľom na označené rozsudky najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že v danom prípade došlo k porušeniu princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, a tým i k porušeniu zásady právnej istoty. Najvyšší súd totiž v týchto prípadoch rozhodol odlišným spôsobom ako prv v prípade skutkovo i právne obdobných veciach bez toho, aby v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol argumenty, pre ktoré bola v danej veci sťažovateľkinmu právu poskytnutá odlišná ochrana, než v jej iných označených konaniach. Argumentácia najvyššieho súdu musí pritom byť spoľahlivým vodidlom pre obdobné situácie aj v budúcnosti. Okrem porušenia zásady právnej istoty najvyšší súd zároveň zanedbal svoju zákonom ustanovenú povinnosť pri zabezpečovaní jednoty rozhodovania.

Za takéhoto stavu účastník konania nemôže pri podaní dovolania v obdobných prípadoch v budúcnosti predvídať, akým spôsobom bude najvyšší súd posudzovať prípustnosť jeho mimoriadneho opravného prostriedku, resp. či nemusí pre jeho neprípustnosť uplatniť sťažnosť na ústavnom súde už proti rozhodnutiu odvolacieho súdu.

Odmietnutie dovolania sťažovateľky podľa § 238 ods. 5 OSP treba podľa názoru ústavného súdu považovať za zásah do jej právnej istoty, v dôsledku čoho bolo potrebné aj so zreteľom na ďalšie uvádzané dôvody vysloviť aj porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

Keďže ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy uzneseniami najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 29/2005 a sp. zn. 6 Obdo 32/2005 podľa § 56 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde, tieto uznesenia zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 a 3 výroku nálezu), v ktorom všeobecný súd bude pokračovať v dovolacom konaní.

V ďalšom postupe je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Najvyšší súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom Mgr. P. N., ktoré si vyčíslil a uplatnil v sume 10 136,40 Sk argumentujúc, že predmetom ústavnej sťažnosti je „*spojenie dvoch vecí najvyššieho súdu, ide pritom o samostatné uznesenia, ktoré sa týkajú tých istých účastníkov, ale skutkovo nesúvisia*“. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006, ktorá bola 17 822 Sk.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 2970 Sk, t. j. spolu 5 940 Sk, čo spolu s režijným paušálom 2 x 178 Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 6 296 Sk. Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 19 % podľa § 18 ods. 3 citovanej vyhlášky a podľa § 27 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 7 492,24 Sk.

Ústavný súd neakceptoval argumentáciu právneho zástupcu sťažovateľky, že ide o spojenie dvoch vecí, pretože obe veci boli prerokované v rámci jednej sťažnosti, a z toho dôvodu nepriznal úhradu trov právneho zastúpenia v ním vyčíslenej sume. Navyše právny zástupca sťažovateľky zastupoval sťažovateľku vo viacerých konaniach o samostatných sťažnostiach s obdobným skutkovým stavom, čo v podstatnej miere znížilo nároky tak na prípravu zastupovania, ako aj na spísanie sťažnosti.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou nález“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. júla 2007